

2. Ландик В.І. Концепція переходу України до сталого розвитку: [проект] / В.І. Ландик, С.В. Семенець, Т.М. Яхєєва. – К.: Ін-ститут сталого розвитку, 2004. – 64 с.
3. Пометун О.І. Уроки для сталого розвитку: [метод. посібн. для вчит. з навч. курсу за вибором для учнів 9(10) класу загальноосв. навч. закл.] / О.І. Пометун, Л.М. Пилипчатіна, І.М. Сущенко. – К.: Освіта, 2011.
4. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 72 с.
5. Підготовка вчителів до викладання питань сталого розвитку. Навчально-методичні матеріали для викладачів вищих педагогічних навчальних закладів та системи після-дипломної педагогічної освіти: [посібник] / О.І. Пометун та ін.; за ред. О.І. Пометун. – К.: Педагогічна думка, 2015. – 120 с.
6. Сталій розвиток суспільства: [навч. посібн.] / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко. – [2 вид.] – К.; 2011. – 392 с.
7. Уроки для стійкого розвитку: [посібн. для вчит. навч. курсу за вибором для учнів 8 кл.] / за ред. О.І. Пометун. – К.: Логос, 2010. – 79 с.
8. Садовий М.І. Вибрані питання загальної методики навчання фізики: [навч. посібн. для студ. ф.-м. фак. вищ. пед. навч. закл.] / Садовий М.І., Вовкотруб В.П., Трифонова О.М. – Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2013. – 252 с.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Шаховская Анастасия

В статье представлены теоретические аспекты устойчивого развития в образовании высших учебных заведений, определены генезис устойчивого развития, определены приоритетные задачи высшего образования. Рассматривается идеология развития экологически сознательного общества. Определены основные принципы положены в педагогику, по для обеспечения условий обучения в системе устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, высшее образование, образовательная система, экологическое сознание общества.

EDUCATIONAL ASPECTS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE

Shakhovska Anastasia

In the article, the theoretical aspects of sustainable development in education, higher education, defined the genesis of sustainable development outlined Priority objectives of higher education. We consider the ideology of environmentally conscious society. Basic principles laid in pedagogy, the learning environment to ensure sustainable development.

Keywords: sustainable development, higher education, educational system, the environmental consciousness of society.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Шаховська Анастасія Валеріївна – аспірантка кафедри фізики та методики її викладання Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: вивчення методик навчання студентів на засадах сталого розвитку.

УДК 378

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ВИПУСКНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ

Яковлева Вікторія

Державний вищий навчальний заклад «Криворізький державний педагогічний університет»

Анотація. У статті проаналізовано причини незадоволеності у суспільстві існуючою системою трудового навчання, запропоновані новітні технології підготовки майбутніх фахівців технологічної освіти до здійснення професійної діяльності в загальноосвітніх середніх навчальних закладах, зокрема у загальноосвітніх школах – інтернатах.

Ключові слова: технологічна освіта, профільне навчання, випускники шкіл-інтернатів, новітні технології.

Постановка проблеми. Зміни, які відбуваються у соціально-політичному та соціально-економічному житті нашої держави, ставлять перед вищою школою нові завдання з підготовки майбутнього вчителя трудового навчання. Адже якість його підготовки значною мірою залежить від рівня професійної компетентності і педагогічної майстерності технолого-педагогічних працівників, які здійснюють дану підготовку.

На сучасному етапі розвитку освіти, досить тривалий час серед науковців України відбуваються гострі дискусії стосовно змісту і структури підготовки вчителя трудового навчання. Невизначеність

спрямування трудового навчання школярів дестабілізує підходи до визначення змісту підготовки майбутнього фахівця. В умовах цієї невизначеності підготовка вчителя відбувається без будь якої орієнтації на потреби школи, зовсім не враховуються ті зміни, що поступово і неухильно відбуваються у спрямуванні трудового навчання школярів.

Традиційна система, за якою склалися програми з трудового навчання та розроблена на її основі методика вичерпала свої можливості в нових умовах реформування загальноосвітньої школи.

Стає цілком очевидною невідповідність між традиційним змістом трудового навчання і потребами суспільного розвитку.

Все це вимагає нових підходів до методики трудового навчання, яка має на меті забезпечити готовність майбутніх фахівців по-новому здійснювати підготовку учнів до трудової діяльності у різних сферах виробництва та домашньому господарюванні, дати учням загальні відомості про основи виробництва, сучасну техніку, технології, процеси управління, основні групи професій та вимоги професій до людини, залучати учнів до інтелектуальних та технологічних робіт тощо.

Принципові зміни у змісті загальної середньої освіти та трудового навчання, запровадження профілізації у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів зумовлюють необхідність оперативного вжиття заходів щодо вироблення нової методології методичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та створення відповідного науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Стає цілком очевидною невідповідність між традиційним змістом трудового навчання і потребами суспільного розвитку.

Причинами, що викликали незадоволеність у суспільстві існуючою системою трудового навчання, на думку В.К. Сидоренко слід вважати наступні:

- недостатню сформованість особистості учня до трудової діяльності у нових соціально-економічних умовах;
- відрив змісту трудової підготовки від потреб сучасного суспільства та ринку праці, недооцінку сучасних досягнень в галузі науки і техніки;

- надмірну спрямованість трудового навчання на виробниче середовище і применшення інших життєво необхідних сфер діяльності – господарчої, надання послуг соціального обслуговування тощо;

- розрив, який посилюється від класу до класу, між системами загальноосвітньої та трудової підготовки і знецінення її в очах учнів та батьків;

- недостатнє використання різноманітних форм організації трудового навчання тощо [6, с. 4].

Невизначеність спрямування трудового навчання школярів дестабілізує підходи до визначення змісту підготовки сучасного вчителя трудового навчання. В умовах цієї невизначеності підготовка вчителя відбувається без будь якої орієнтації на потреби школи, зовсім не враховуються ті зміни, що поступово і неухильно відбуваються у спрямуванні трудового навчання школярів [6, с. 9]. Поява оновленого варіанту освітньо-професійної програми дасть підстави поставити крапку певним протистоянням, подолати існуючі стереотипи і небажання бачити незворотні зміни в підходах до трудового навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладах, які безпосередньо мають знайти відображення у підготовці майбутнього вчителя

Таким чином, враховуючи невідповідність між традиційними підходами до трудового навчання учнів і потребами суспільного розвитку, технологічна освіта, як і загальна, на думку О.М. Коберника, повинна вирішувати такі завдання:

- формування готовності до розв'язання різних проблем. Очевидно, що залежно від ситуації, рішення конкретної проблеми спиратися на цілий спектр знань, умінь, навичок у різних предметних галузях. Для формування такої якості необхідно: зробити викладання більш проблемно-орієнтованим; ширше використовувати рефлексійний підхід у навчанні; стимулювати тих, кого навчають; не тільки уміння відповідати на поставлені питання, але й формулювати свої власні питання; підсилити ступінь автономії учнів; переглянути традиційну роль вчителя й учня на уроці.

- розвиток прагнення учитися все життя, обновлюючи й удосконалюючи отриманні знання, уміння і навички стосовно до умов, що утворюються [1, с. 5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дану проблему досліджували і досліджують сучасні науковці (В. Бербець, Н. Дубова, Р. Захарченко, О. Коберник, Т. Кравченко, П. Мазур, О. Морев, В. Мусієнко, Л. Оршанський, В. Терещук, В. Титаренко, С. Ткачук, Ю. Цина та інші). Вони також визначають, що трудове навчання разом з іншими шкільними предметами відіграє важливу роль у здійсненні таких загальноосвітніх завдань, як розумовий, фізичний розвиток, моральне та естетичне виховання, формування їхнього світогляду в цілому [3; 7; 8].

Функціонування методики трудового навчання є неможливе без досліджень, проведених психологами, зокрема І. Арямовим, М. Буяновим, Д. Дубравською, В. Крутецьким, О. Киричуком, В. Романцем та ін. [5].

Досвідчені вчені досліджують процеси, що відбувається у свідомості учнів при засвоєнні техніко-технологічних відомостей. Психологія дає вчителю можливість знати підготовленість (готовність) учнів до сприйняття та запам'ятовування навчального матеріалу, враховуючи їх індивідуальні особливості.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Курс «Теорія і методика трудового навчання» є провідною дисципліною у підготовці майбутніх учителів трудового навчання, яка має забезпечити теоретичну, практичну і методичну готовність студентів до організації і проведення урочної і позакласної навчально-виховної роботи з трудового навчання у всіх загальноосвітніх навчальних закладах.

Одночасно, слід зауважити, що до середніх загальноосвітніх навчальних закладів відносять не тільки сучасні традиційні і не традиційні школи, а й загальноосвітні школи-інтернати.

В останніх, процес навчання і виховання учнів, хоча і відбувається за стандартними Державними програмами, має свою специфіку. Дана специфіка навчально-виховного процесу, зокрема трудового навчання, обумовлюються і особливостями учнівського контингенту, і умовами, в яких він відбувається. Однією з ключових проблем залишається проблема психолого-педагогічної культури педагогів інтернатних установ та їх відносин до вихованців. За вихованням особистості завжди стоїть процес життєвих зв'язків з людьми, а через них – зі світом. Тому фігура вчителя і вихователя в школах-інтернатах є центральною, головною, у всякому разі, повинна бути такою. Однак кадри вчителів і вихователів цієї складної та відповідальної професії, ніде спеціально не готують.

Тому, методична підготовка майбутніх учителів має враховувати специфіку окремих загальноосвітніх закладів, зокрема шкіл-інтернатів і базуватися на сучасних технологіях навчання, якими випускники повинні володіти бездоганно. У першу чергу йдеться про інформаційно-комп'ютерні технології, нові педагогічні технології та інтерактивні методики.

Причому це стосується не лише студентів – майбутніх педагогів, але й тих, хто навчає, та вже працюючих учителів. Формування потреби і здатності до самовизначення відповідно до інтелектуальних можливостей особистості, підготовка людей високої освіченості й культури можливі сьогодні завдяки переходу до профільного навчання, спрямованого на реальне життєве і професійне самовизначення випускників шкіл-інтернатів. Відповідно до законодавчо-нормативної бази з питання впровадження профільного навчання передбачено здійснення у 2010 році переходу старшої школи ЗНЗ на профільне навчання. У 2014-2015 навчальному році профільним навчанням у школах-інтернатах області охоплено лише 31 % старшокласників, у сільській місцевості – 26 %.

Як показують результати нашого дослідження, випускники шкіл-інтернатів у значній своїй кількості становлять значну частину контингенту професійно-технічних закладів. Тому актуальність проблеми допрофільної та профільної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів не викликає сумніву.

Слід відмітити, що більшість науковців, які вивчають проблему впровадження нових технологій навчання у підготовці вчителів трудового навчання, зосереджують свою увагу на загальних теоретичних підходах.

Водночас залишаються недостатньо дослідженими питання ролі нових технологій навчання у розвитку особистості, формування творчого росту, розвитку інтересу студентів до обраної професії та питання їх практичного застосування при переході до профільного навчання.

Одночасно, теоретична і практична сторона проблеми формування професійної компетентності у студентів при переході до профільного навчання за комп'ютерної підтримки також недостатньо означена і вивчена.

Мета статті проаналізувати новітні технології підготовки майбутніх фахівців технологічної освіти до профільного навчання випускників сучасних загальноосвітніх інтернатних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Головною метою української системи освіти є створення умов для успішного навчання, виховання, розвитку та самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування покоління, здатного навчатися протягом життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства. Реалізацією цієї мети є впровадження в практику загальноосвітніх навчальних закладів (зокрема шкіл-інтернатів) профільного навчання з метою створення умов для самоствердження та самовизначення кожної особистості, озброївши її необхідними знаннями та вміннями.

Як зазначено у Концепції профільного навчання, основними завданнями профільного навчання є:

- забезпечення поглибленого вивчення окремих дисциплін, програми повної загальної освіти;
- створення умов для значної диференціації змісту освіти старшокласників;
- надання рівного доступу до повноцінної якісної освіти;
- розширення можливості соціалізації учнів;
- забезпечення наступно-перспективних зв'язків між загальною середньою, професійною та вищою освітою відповідно до вибраного профілю [2].

Профільне навчання є засобом диференціації та індивідуалізації навчання, коли за рахунок змін у структурі, змісті та організації освітнього процесу більш повно враховуються інтереси, схильності і здібності учнів, створюються умови для діяльності випускників інтернатних закладів відповідно до їх професійних інтересів та намірів щодо продовження освіти. Профільне навчання спрямоване на реалізацію особистісно-орієнтованого навчального процесу. При цьому, істотно розширюються можливості вибудовування учнем власної, індивідуальної освітньої траєкторії.

На сьогодні відчувається недостатність науково-методичних рекомендацій із проблем профільного навчання випускників шкіл-інтернатів, використання яких впливає на практичну діяльність колективів навчальних закладів. Тому одне з головних завдань профільного навчання в школі - інтернаті є формування в людині найкращих якостей особистості, надання учням творчого спрямування у вирішеннілюбих технологічних завдань.

Значення профільного навчання важко переоцінити і в освітньому, і в професійному відношенні. О.М. Коберник з цього приводу зазначає: «Новий зміст і структура профільного навчання потребує певного переосмислення організації та методики занять стосовно проектно-технологічного підходу» [1, с. 2].

Однією з перспективних можливостей профільного навчання випускників шкіл-інтернатів є розвиток творчої особистості в системі методів проектних технологій.

Розглядаючи вимоги до підбору об'єктів проектування, ми вважаємо, що заняття з профільного навчання мають бути побудовані на засадах організації проектної діяльності учнів старших класів. Проектно-технологічні знання базуються на технологічних поняттях, оскільки вони сприяють розумінню сутності творчого проекту. За їх допомогою розкриваються вимоги до виконання проекту, створюються умови для успішного вивчення властивостей матеріалів, які повинні використовуватися при розробці проектів.

Проектно-технологічні знання випускників шкіл-інтернатів повинні носити системний, цілісний характер і повинні здобуватися в процесі вивчення різних шкільних дисциплін, які викладаються в конкретному класі. На базі них повинні розроблятися проекти та інша технологічна документація, що необхідна для виготовлення проекту.

Основні якості особистості, які повинні формуватися в процесі проектно-технологічної діяльності учнів, на думку дослідників даної проблеми такі: техніко-конструкторський світогляд і технічне мислення, свідоме та відповідальне ставлення до навчання і праці, прагнення до самоосвіти, розвиток фантазії і уяви, сформоване відчуття краси, самостійність, працьовитість, естетичний та художній смак, культура праці та ін. [3].

Робота над проектом сприяє особистісно-орієнтованому навчанню школярів в процесі освоєння певного профілю з урахуванням їх інтересів. За визначенням О.М. Пехоти: «Все, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати» [4, с. 4]. Створюються умови інтенсивного розвитку творчої пізнавальної активності учнів в процесі розробки проектів. Підбираючи об'єкти праці, необхідно звертати увагу, в першу чергу, на можливість їх удосконалення.

Одним з найбільш ефективних активних методів профільного навчання можна назвати метод розробки творчих проектів, заснований на конструюванні мультимедіа ресурсів самими учнями. Серед безлічі цілей побудови та використання мультимедійних ресурсів у системі профільного навчання можна виділити дві основні групи: 1) формування в учнів технологічних умінь роботи з сучасними телекомунікаційними середовищами; 2) формування інтелектуальних інформаційних умінь.

Мультимедіа – це представлення об'єктів і процесів не традиційним текстовим описом, але за допомогою фото, відео, графіки, анімації, звуку, тобто у всіх відомих сьогодні формах. Тут ми маємо дві основні переваги – якісну і кількісну.

Якісно нові можливості очевидні, якщо порівняти словесні описи з безпосереднім аудіовізуальним поданням. Кількісні переваги виражаються в тому, що одна сторінка тексту, як відомо, містить близько 2 Кбайт інформації. Вчитель промовляє цей текст приблизно на протязі 1-2 хвилин. За ту ж хвилину повноекранне відео приносить близько 1,2 Гбайт інформації. Ось чому «краще один раз побачити, ніж мільйон разів почути».

Методика використання мультимедійних технологій передбачає: вдосконалення системи управління навчанням на різних етапах уроку; посилення мотивації навчання; поліпшення якості навчання і виховання, що підвищить інформаційну культуру учнів; підвищення рівня підготовки учнів в області сучасних інформаційних технологій; демонстрацію можливостей комп'ютера, не тільки як засобу для гри [7].

Мультимедійні уроки допомагають вирішити наступні дидактичні завдання: засвоїти базові знання з предмета; систематизувати засвоєні знання; сформувати навички самоконтролю; сформувати мотивацію до навчання в цілому і до інформатики зокрема; надати навчально-методичну допомогу учням в самостійній роботі над навчальним матеріалом.

Дану технологію можна розглядати як пояснювально-ілюстративний метод навчання, основним призначенням якого є організація засвоєння учнями інформації шляхом повідомлення навчального матеріалу та забезпечення його успішного сприйняття, яке посилюється при підключенні зорової пам'яті. Відомо (дослідження інституту «Евролінгвіст», Голландія), що більшість людей запам'ятовує 5 % почутого і 20 % побаченого. Одночасне використання аудіо- та відеоінформації підвищує запам'ятовування до 40-50 %. Мультимедіа програми представляють інформацію в різних формах і тим самим роблять процес навчання більш ефективним. Економія часу, необхідного для вивчення конкретного матеріалу, в середньому становить 30 %, а набуті знання зберігаються в пам'яті значно довше.

При використанні на уроці мультимедійних технологій структура уроку принципово не змінюється. У ньому як і раніше зберігаються всі основні етапи, зміняться, можливо, тільки їх тимчасові характеристики. Необхідно відзначити, що етап мотивації в даному випадку збільшується і несе пізнавальне навантаження.

Це необхідна умова успішності навчання, так як без інтересу до поповнення знань, яких бракує, без уяви і емоцій немислима творча діяльність учнів.

Висновки. Таким чином, саме шлях оновлення навчального процесу підготовки майбутніх вчителів трудового навчання і технологій через впровадження нових технологій навчання дозволяє формувати у них вміння виконувати свою роль кваліфікованого, авторитетного консультанта з широкого кола проблем. Впровадження ділових ігор, моделювання практичних ситуацій, застосування комп'ютерної техніки, колективних методів навчання сьогодні знаходять своїх прихильників серед творчих, ініціативних викладачів ВНЗ. Основними завданнями у впровадженні нових технологій навчання з підготовки студентів факультету дошкільної та технологічної освіти до профільного навчання є формування професійно-значущих особистісних якостей, які допомагатимуть їм успішно адаптуватися до майбутньої діяльності, творчо розвиватись, бути професіоналами.

Використання розроблених нами навчально-контролюючих програм з різних дисциплін у навчальному процесі дозволить створити для студентів на аудиторних заняттях умови максимально наближені до шкільних, допомогти їм відчувати професійний рівень, престижність і значущість своєї майбутньої професії. Викладачі ж отримають дієвий інструмент у викладацькій діяльності для формування у студентів складових професійної компетентності у профільному навчанні досить високого рівня.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Коберник О.М. Урок трудового навчання в умовах проектно-технологічної системи / О.М. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. – № 1. – С. 2-5.
2. Концепція профільного навчання – Режим доступу: mon.gov.ua/content/
3. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід: [навч. посібн.] / В.В. Бербец, Н.В. Дубова, О.М. Коберник; за заг. ред. О.М. Коберника, В.К. Сидоренка. – Умань: Копіцентр, 2007. – 154 с.
4. Освітні технології: [навч.-метод. посіб.] / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко та ін. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
5. Основи психології / [За ред. О.В. Киричука, В.А. Романця]. – К.: Либідь, 1999. – 630 с.
6. Сидоренко В.К. Як подолати невідповідність між традиційними підходами до трудового навчання школярів і потребами суспільного розвитку/ В.К. Сидоренко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – 2010. – С. 3-9.
7. Теорія та методика навчання технологій: [навч. посібн.] / І.П. Андрощук, І.В. Андрощук, В.В. Бербец, О.В. Бялик, В.А. Яковлева та ін.; за заг. ред. О.М. Коберника. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. – 474 с.
8. Яковлева В.А. Сучасні підходи до викладання дисципліни «Теорія і методика трудового навчання»: [наук.-метод. посіб.] / В.А. Яковлева. – Кривий Ріг: КПІ ДВНЗ «КНУ», 2013. – 236 с.

НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ПРОФИЛЬНОМУ ОБУЧЕНИЮ ВЫПУСКНИКОВ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ИНТЕРНАТНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Яковлева Виктория

В статье проанализированы причины недовольства в обществе существующей системой трудового обучения, предложены новейшие технологии подготовки будущих специалистов технологического образования к осуществлению профессиональной деятельности в общеобразовательных средних учебных заведениях, в частности в общеобразовательных школах - интернатах.

Ключевые слова: технологическое образование, профильное обучение, выпускники школ-интернатов, новейшие технологии.

NEW TECHNOLOGIES TRAINING FUTURE PROFESSIONALS FOR TECHNOLOGICAL EDUCATION PROFILE EDUCATION GRADUATES OF ORPHANAGES

Yakovlyeva Viktoriya

The article analyzes the causes of dissatisfaction in society existing system of labor training offered by the latest technologies of the future experts of technological education to professional activity in general secondary schools, especially in secondary schools - boarding.

Keywords: technological education, specialized education, graduates of boarding schools, new technologies.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Яковлева Вікторія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та теорії і методики технологічної освіти Державного вищого навчального закладу «Криворізький державний педагогічний університет».

Коло наукових інтересів: проблеми методики підготовки вчителів технологій в вищих педагогічних навчальних закладах.